

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE ZA NACRT STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA STRATEGIJU RAZVOJA TURIZMA DO 2025. GODINE

Ministarstvo ekonomskog razvoja je dana 26.11.2021. uputilo javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovana javnost) da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos unapređenju kvaliteta teksta Nacrta izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine.

Svi zainteresovani subjekti su pozvani da dostave svoje komentare i sugestije do 15. decembra 2021. godine na e-mail adresu: turizam.mek@mek.gov.me ili na adresu: Ministarstvo ekonomskog razvoja, Rimski trg broj 46, 81000 Podgorica (sa naznakom "Javna rasprava – Nacrt izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine).

Okrugli stolovi u okviru javne rasprave o predmetnom dokumentu održani su prema slijedećem rasporedu:

- **Kolašin**, utorak 07.12.2021.godine, JU Centar za kulturu Kolašin sa početkom u 11:00h;
- **Podgorica**, sreda 08.12.2019. godine, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma - Multimedijalna sala (prizemlje) sa početkom u 11:00 h;
- **Budva**, utorak 10.12.2021. godine, opština Budva (sala za sastanke), sa početkom u 11:00 h.

Nacrt izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine i Strategija razvoja turizma do 2025. godine bili su dostupni na web stranici Ministarstva (<https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-tekstu-nacrta-strategije-razvoja-turizma-u-crnoj-gori-do-2025godine-s-akcionim-planom>), kao na portalu e-uprave (<https://www.euprava.me/eparticipacija/lista-javnih-rasprava>).

Na svakom od okruglih stolova obrađivači Strategije i Strateške procjene uticaja na životnu sredinu prezentovali su zainteresovanoj javnosti Nacrte dokumenata, nakon čega je otvorena diskusija od strane moderatora okruglih stolova.

Komentari, primjedbe i sugestije koji su tokom trajanja Javne rasprave pristigli u Ministarstvo ekonomskog razvoja prikazani su u tekstu koji slijedi.

OKRUGLI STO KOLAŠIN

Prisutni:

- *Ministarstvo ekonomskog razvoja:*
Aleksandra Slavujica Gardašević, v.d. generalne direktorice;
Goranka Lazović, Načelnica Direkcije za unapređenje turističkog ambijenta;
Jelena Mugoša, samostalna savjetnica I u Direkciji za strateško planiranje;
- *Tim obrađivača Nacrta strateške procjene uticaja na životnu sredinu:*
Danilo Barjaktarević, dipl. ekonomista
Danilo Medenica, dipl. biolog
- Zainteresovana javnost

Nije bilo komentara koji su u vezi sa Nacrtom izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine.

OKRUGLI STO PODGORICA

Prisutni:

- *Ministarstvo ekonomskog razvoja:*
Aleksandra Slavujica Gardašević, v.d. generalne direktorice;
Goranka Lazović, Načelnica Direkcije za unapređenje turističkog ambijenta;
Jelena Mugoša, samostalna savjetnica I u Direkciji za strateško planiranje;
- *Tim obrađivača Nacrta strateške procjene uticaja na životnu sredinu:*
Danilo Barjaktarević, dipl. ekonomista
Danilo Medenica, dipl. biolog
- Zainteresovana javnost

Tokom trajanja okruglog stola povelu se diskusija o značaju turizma u zaštićenim prirodnim dobrima, prije svega nacionalnim parkovima. Diskusiju su vodili predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja, predstavnica Obradivača Nacrta izvještaja SPU sa predstavnicima JP Nacionalni parkovi. Zajednički je stav da treba razvijati ovaj oblik turizma na održiv način uz maksimalno očuvanje ekosistema područja.

OKRUGLI STO BUDVA

Prisutni:*- Ministarstvo ekonomskog razvoja:*

Aleksandra Slavujica Gardašević, v.d. generalne direktorice;

Goranka Lazović, Načelnica Direkcije za unapređenje turističkog ambijenta;

Jelena Mugoša, samostalna savjetnica I u Direkciji za strateško planiranja;

- Tim obrađivača Nacrta strateške procjene uticaja na životnu sredinu:

Danilo Barjaktarević, dipl. ekonomista

Danilo Medenica, dipl. biolog

- Zainteresovana javnost

Tokom trajanja okruglog stola vođena je diskusija o nautičkom turizmu. Predstavnica Obradivača Nacrta SPU govorila je o nautičkom turizmu kao primjeru grane turizma koja zahtjeva veliku pažnju prilikom ocjene uticaja na životnu sredinu i definisanja daljih pravaca razvoja. Ministarstvo je obavjestilo prisutne da će biti sačinjen Program razvoja nautičkog turizma koji će detaljno razraditi razvoj i ograničenja koja treba uvesti kako ne bi došlo do degradacije životne sredine. Predstavnici lokalnih turističkih organizacija Kotor, Bar i Herceg Novi su izneli stav o tome da je nautički turizam okosnica razvoja turizma njihovih opština i da je njegov značaj veliki. Predstavnik Turističke organizacije Bar je detaljno opisao način na koji funkcioniše organizacija uplovljavanja kruzera u Baru i kako je napravljena sprega između nautičkog turizma i ostatka turističke ponude Bara. Predstavnik Turističke organizacije Kotor je izneo stav da je ekonomska dobit od kruzera veoma velika i da o tome postoje jasni podaci. Predstavnik Turističke organizacije Herceg Novi je iznio stav o važnosti luke Zelenika u Opštini Herceg Novi, za koju planiraju da postane luka u koju uplovljavaju kruzери.

Predstavnica Obradivača Nacrta SPU izvještaja je pojasnila da nije mišljenja da kruzere treba zabraniti, već da treba stvoriti neophodne podloge za realne i relevantne procjene stanja, odnosno uticaja koji kruzери imaju na životnu sredinu. Posebno je istakla nedostatak adekvatnih podataka o kvalitetu morske sredine na osnovu kojih bi bila izvedena pomenuta procjena. Sigurno je da je neophodno uvesti izvjesna ograničenja u broju kruzera koji uplovljavaju u određenom vremenskom intervalu. Pored toga, predstavnica je navela da ne treba zanemariti razliku u uticaju na životnu sredinu kruzera koji uplovljavaju u luku Bar koja se nalazi na otvorenom moru, i u luku Kotor koja se nalazi u Bokokotorskom zalivu u kome je cirkulacija vode znatno usporena.

U tabeli ispod su obrađeni komentari prikupljeni u toku održavanja javne rasprave na Nacrt izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine

Komentar	Odgovor obrađivača
<p>Mišljenje Institura za biologiju mora Kotor (dostavljeno mail-om):</p> <ul style="list-style-type: none"> • St 107. Vrijednosti ekološkog stanja na osnovu CARLIT indeksa informacije za Herceg Novi bolje je izbrisati jer je u izvještaju monitoringa napisano da to nije dobra metoda za ovo područje tako da stanje i nije tako loše kako izgleda po ovoj metodi i šteta je da se to provlači kao mogući problem. • St. 110. tabela Po važnosti za bioraznovrsnost izdvajaju se Bokokotorski zaliv i ušće Bojane. Ovdje treba dodati i zone parkova prirode u moru Platamuni, Katič i Stari Ulcinj. • St. 112. Ribe-Slabo istraženo. Mislilmo da imamo podatke o stanju ribljeg fonda, koje prosleđujemo Direktoratu za ribarstvo MPŠV, kao i Generalnoj Komisiji za ribarstvo Mediterana. • St. 116. 2.6.2 Zaštićena područja treba popraviti da nema zaštićenih područja u moru jer je i kasnije u tabeli navedeno da ima dva parka prirode Platamuni i Katič. Treba dodati da ima i preventivno zaštićena područja Sopot i Dražin vrt • St. 130. Slika 3.1. Mapa zaštićenih područja u Crnoj Gori. Mapa nije prikazuje sva zaštićena područja • St. 134. u Tabeli tabeli 4.1. dat je teorijski prikaz uticaja koje industrija turizma ima na životnu sredinu, pod Turističke aktivnosti uvesti i ronjenje koje je inače zapostavljeno kao jedna od mogućnosti. • St. 136. 5.2. Posebni ciljevi životne sredine nedostaje riječ „zaštite“ životne 	<p>Komentar vezan za str. 134, tabela 4.1. Uticaji industrije turizma na životnu sredinu: Tabela je originalno preuzeta iz literature (<i>Turizam i održivi razvoj, Vladimir Stojanović, 2011</i>), što je i navedeno u Nacrtu izvještaja SPU. Obzirom da pomenuta tabela nije autorski rad Obrađivača, ista neće biti dopunjena u skladu sa komentrom. Takođe, napominjeno da će ronjenje biti posebno obrađeno u Programu razvoja sportsko-rekreativnog turizma čija izrada se planira (informacija iz Ministarstva ekonomskog razvoja).</p> <p>Komentar vezan za str. 137, koji se odnosi na mjeru ograničenja broja krucera koji istovremeno uplovljavaju u Bokokotorski zaliv: U potpunosti se slažemo sa komentrom, međutim obzirom da je Strategija krovni dokument, predviđena je detaljnija razrada pojedinih grana/vidova turizma kroz programe razvoja (Program razvoja nautičkog turizma u ovom slučaju). Kroz instrument strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Program razvoja nautičkog turizma čija izrada je u planu, neophodno je na osnovu relevantnih podataka napraviti analizu uticaja, te na osnovu toga dati i konkretna ograničenja. Na nivou Strategije nisu analizirani ovi podaci jer se ne daju ni detaljni podaci o trenutnom stanju kada je u pitanju ova vrsta turizma.</p> <p>Ostali komentari se prihvataju i Nacrt izvještaja strateške procjene je izmjenjen u skladu sa komentarima.</p>

<p>sredine</p> <ul style="list-style-type: none"> • St. 137. 2. Zaštita voda i zemljišta, mišljenja smo da ovdje treba uvesti i ograničenje broja kruzera koji istovremeno uplovaljavaju u Bokokotorski zaliv. • St. 140. biodiverzitet mora u unos invazivnih vrsta umjesto slova „u“ treba slovo „i“ Takođe za more osim zagađenja sa plovila treba imati u vidu i zagađenje bukom od strane plovila. 	
<p>Mišljenje Instituta za javno zdravlje broj 01-9707 od 15.12.2021.</p> <p>U dostavljenom dokumentu nisu ispoštovani zahtjevi člana 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu koji se odnose na obim i sadržaj izvještaja o strateškoj procjeni. Naime, dostavljeni dokument ne sadrži podatke o mogućim značajnim posljedicama po zdravlje ljudi, faktora kao što su: stanovništvo, fauna, flora, zemljište, voda, vazduh, klimatski činioci, kao i međusobni odnos ovih faktora. Navedene oskudne konstatacije u tekstu koje se tiču zdravlja su suviše uopštene i nisu potkrijepljene podacima te ne odslikavaju na adekvatan način uticaj na zdravlje stanovništva. Tekst koji se bavi ovim pitanjem je napisan na stranama 140-152 i nije kvalifikovao značajnost uticaja prepoznatih uticaja iz tabele 6.1.</p> <p>Za uticaj zagađenja vazduha na zdravlje postoji studija koju je izradio Institut za javno zdravlje uz pomoć Svjetske zdravstvene organizacije. Kada se govori o buci, kao i o uticaju drugih faktora životne sredine na zdravlje, nije obrađena postojeća legislativa koja predstavlja osnovni okvir za tumačenje uticaja.</p>	<p>Svi komentari se prihvataju i Nacrt izvještaja strateške procjene je izmjenjen u skladu sa komentarima</p>

IZVEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE*Strateška procjena uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja turizma do 2025. godine*

Pojedini opisi u tekstu su paušalno i nedovoljno informativno interpretirani kao npr. "Institut za javno zdravlje (IJZ) je glavna institucija koja prati ljudsko zdravlje i podređena je Ministarstvu zdravlja" na strani 162 i slično. U ovom slučaju dovoljno je bilo poći na zvaničnu internet stranicu IJZ i preuzeti već postojeći opis.